

TANJONA

- Mamaritra ireo hevitra fonosin'ny teny hoe “Tanindrazana”

LESONA HOTADIDIANA

Teny roa no mandrafitra ny teny hoe Tanindrazana, dia ny hoe “tany” sy “razana”. Ny tany ambara eto dia tsy ny tany diavina fa izay toerana nahaterahana sy onenana. Ny razana kosa dia ireo ray aman-dreny voalohany niandohana ka efa maty ary tsy hitan'ny maso na re intsony. Noho izany, ny Tanindrazana dia ny toerana nahaterahana, ny vohitra nonenan'ireo ray aman-dreny taloha ka nitahiry ny harenany sy ny fasany indrindra indrindra, ary mbola lovain'ny taranany aty aoriana. Voarakitra ao amin'ny Tanindrazana ny olona iray ra amin'ny tena, manana toetra sy fomba iombonana amin'ny tena. Toraka izany ny tantara, ny fiteny sy ny harena amam-bokatry ny tany ary izay zavamisy rehetra ao aminy.

Samy manana ny toerana niaviany ny Malagasy taloha, kanefa voafaritra ao anatin'ny Tanindrazana iombonana iray, dia i Madagasikara izany. Noho izany, tsy izay tanàna niaviansika ihany no atao hoe Tanindrazana fa ity tany midadasika misy antsika ity dia i Madagasikara.

Ny olona rehetra miara-miaina sy mivelona eto Madagasikara no antsoina hoe “Firenena malagasy », ka ny tanindrazan'izy ireo dia io

tany niaviany io.

Araka izany, ny olona tia Tanindrazana dia olona mitsidika sy mikarakara ny tany niaviany. Olona tia tanindrazana ihany koa dia tsy maintsy mahay ny fitenim-pireneny, mahafantatra ny tantarany, ny fomban-taniny sy ny kolontsainy, ny toe-taniny ary ny harenany. Ilaina tokoa ny mahalala ny momba ny tanin'ny hafa; nefa amin'ny maha Malagasy anao dia tsy maintsy ny anao no tena hay tsara voalohany indrindra.

Manaja ny Tanindrazantsika isika rehefa manaja ny saim-pirenena sy ny hiram-pirenena ary ny soa iombonana. Adidintsika rahateo izany.

Sahanasa 1

LAHATSORATRA: NY TANINDRAZANA

Olona tia Tanindrazana ny olom-banona. Iza no tsy mahalala ny atao hoe “Tanindrazana”, ary zovy no atoro azy indray? Ny Tanidrazana? Tsy inona fa io trano kely nahalatsahan'ny tavoninao itsy, iroa vohitra kely nomen'i Dada sy i Neny hatrizay iroa, izatsy fasana mirakitra ny

taolam-balon'lkakibe sy lnenibe izatsy, ity tany be midadasika anivon'ny riaka misy anao ity, voatentina tany mena mikatrana, ijoroan'ny hazo maitso tsy manam-piofona, tataovan'ny lanitra manga soa lalandava. Ny tanindrazana dia ity tany tsy fointsika ity : onenana ela tsy mahalao, ilaozana kely dia mahamanina, tiantsika tahaka ny itiavan'ny hafa ny azy, fa raha mandrobona ny any rehetra any, mba mitarotaroka ko any aty. Ny ombimanga no manimbolo miankandrefana, hanina any Bongolava niaviana, ny fon'olombelona koa no mametsovetso raha itenenan-tanindrazana, hanina ny akany nahafoizana.

Tsy ireo voalaza ireo ihany anefa no tanindrazana, fa toa vata volafotsy mirakitra vatosoa sarobidy ireo, fa mbola be koa no voafaoka ao anatiny. Azo antsoina hoe koa tanidrazana ny olona iray ra amin'ny tena, ny foko mitovy volon-koditra amin'ny tena, manan-toetra sy fomba iombonany amin'ny tena. Izany rehetra izany dia mbola atao hoe tanindrazana. Koa i Madagasikara no Tanindrazan'ny Malagasy foko valo ambin'ny folo. Na dia samy hafa fiaviana aza izy ireo tany ambadik'i Manareza, efa vary zato naharon'ny sompitra ankehitriny ary mpianakavy naira-nigoka ny mamy sy nitelina ny mangidy, ka velona iray trano, maty iray fasana, miompana amin'ireo teny roa hoe "Firenena Malagasy".

Tsy tokony hosarahina amin'ny Tanindrazana koa ny tantarany sy ny teniny ary ny harena amam-bokatry ny taniny. Ny tantarany aloha, fa ny tantara no boky volamena mitahiry ny fanaon'ny razambe velona fahizay sy ny hambonian'ny olomanga isan-karazany nipoiran'ny solofo taty afara. Manarakaraka izany, ny fiteniny, izay loharano tovozin-tsy ritra mampiboiboika ny fahendrena sy ny fihetseham-pon'ny razana fahagola. Farany, ny harena hamam-bokatray ny taniny, izay tsy tokony hatao ambany maso tsy hita, fa ireny no zanak'omby fahavaratra sady lalao no harena, ireharehan'ny Nosy eo imason'izao tontolo izao : ny alabetsimisotr'i Betsimisaraka izany, ny omby bilon'ny Sakalava, ny karamatsak'i Merina, ny varin'Alaotra, ny arintanin'i Sakoa, ny landin'i Betsileo sy ny hafa maro tsy voatonona.

Izany rehetra izany no Tanindrazana ka tsy maintsy ho fantatry ny ankizy raha vao vory saina izy, mba hitiavany azy bebe kokoa, fa tsy

misy tiana raha tsy fantatra. Tsy tokony handalana vola aman'anatra ny ankizy mba hitiavany tsara ny Tanindrazany: hahaizany tsy misy tomika ny taniny, hahafantarany tomombana ny tantarany, hahalalany tanteraka ny toe-tsainy. Tsara ny mahalala momba ny tany hafa: fiteny, fomba, kanefa izay mikasika ny tany nametrahan'Andriamanitra ny tena no tokony ho hay tsara voalohany indrindra.

Régis RAJEMISA RAOLISON
in Tononkalo sy lahatsoratra n°6, tak.42-43

TOROMARIKA

- I. Vakio ny lahatsoratra ary Ajao ny lantom-peo mandritra izany.
- II. Valio ireto fanontaniana manaraka ireto
 - 1. Olona manao ahoana no tia Tanindrazana?
 - 2. Inona no atao hoe “Tanindrazana”?
 - 3. Iza no Tanindrazan'ny Malagasy? Nahoana?
 - 4. Inona avy ireo zavatra tsy azo sarahina amin'ny Tanindrazana?
- III. Tsipio izay voalaza ao amin'ny lahatsoratra
 - 1. Tsara ho fantatra ny tantaran'ny firenena satria:
 - a. mampitombo ny fahalalan'ny olona izany.
 - b. mirakitra ny fanaon'ny razana teo aloha.
 - d. ahazoana naoty tsara any an-dakilasy.
 - 2. Tsy azo sarahina amin'ny Tanindrazana ny fiteny satria:
 - a. ilaina hifaneraserana izany.
 - b. mampifandray ny olona izany.
 - d. mitahiry ny fahendrena sy ny fihetseham-pon'ny razana izany.
- IV. Lazao raha marina na diso ny voalazan'ireto fehezanteny ireto.
Ahitsio raha diso
 - 1. Tsy ilaina ny mahay ny fiteny sy ny fomban'ny firenena hafa.
 - 2. Miteraka fitiavan-tanindrazana ny fahalalan'ny ankizy ny hevitra ny teny hoe “Tanindrazana”.

Sahanasa 2

Diniho anie ireto sary ireto e!

sary 1

sary 2

sary 3

sary 4

- 1. Ao anaty vondrona, mifanakaloza hevitra raha maneho fitiavan-tanindrazana ny sary na tsia.
- 2. Lazao amin'ny iray kilasy aminao ny tsao-kevitra hitanareo iray tarika.